YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)
27 päivänä tammikuuta 2000 *

Asiassa C-164/98 P,

DIR International Film Srl, kotipaikka Rooma (Italia),

Nostradamus Enterprises Ltd, kotipaikka Lontoo (Yhdistynyt kuningaskunta),

Union PN Srl, kotipaikka Rooma,

United International Pictures BV, kotipaikka Amsterdam (Alankomaat),

United International Pictures AB, kotipaikka Tukholma (Ruotsi),

United International Pictures ApS, kotipaikka Kööpenhamina (Tanska),

United International Pictures A/S, kotipaikka Oslo (Norja),

United International Pictures EPE, kotipaikka Ateena (Kreikka),

United International Pictures OY, kotipaikka Helsinki (Suomi),

ja

United International Pictures y Cía SRC, kotipaikka Madrid (Espanja),

edustajinaan asianajajat A. Vandencasteele ja O. Speltdoorn, Bryssel, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto E. Arendt, 8—10 rue Mathias Hardt,

valittajina,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

jossa valittajat vaativat muutoksenhaussaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen (ensimmäinen jaosto) yhdistetyissä asioissa T-369/94 ja T-85/95, DIR International Film ym. vastaan komissio, 19.2.1998 antaman tuomion (Kok. 1998, s. II-357) kumoamista,

vastapuolena:

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies K. Banks, prosessiosoite Luxemburgissa c/o saman yksikön virkamies C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: toisen jaoston puheenjohtaja R. Schintgen, joka hoitaa kuudennen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit G. Hirsch (esittelevä tuomari) ja H. Ragnemalm,

julkisasiamies: S. Alber,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan asianosaisten 6.5.1999 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 1.7.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 DIR International Film Srl, Nostradamus Enterprises Ltd, Union PN Srl, United International Pictures BV, United International Pictures AB, United International Pictures APS, United International Pictures A/S, United International Pictures EPE, United International Pictures OY ja United International Pictures y Cía SRC ovat yhteisöjen tuomioistuimeen 27.4.1998 jättämällään valituksella hakeneet muutosta EY:n tuomioistuimen perussäännön 49 artiklan nojalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa T-369/94 ja T-85/95, DIR International Film ym. vastaan komissio, 19.2.1998 antamaan tuomioon (Kok. 1998, s. II-357; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi niiden kanteen, jossa vaadittiin kumoamaan European Film Distribution Office — Europäisches Filmbüro eV:n (jäljempänä EFDO) tekemä, kantajille 10.1.1995 päivätyllä kirjeellä tiedoksiannettu päätös (jäljempänä riidanalainen päätös), jolla niiden rahoitushakemukset hylättiin.

Asiaa koskevat oikeussäännöt, tosiseikat ja oikeudenkäynti

2 Riidanalaiset oikeussäännöt ja tosiseikat on esitetty valituksenalaisessa tuomiossa seuraavasti:

"1 Neuvosto teki 21.12.1990 päätöksen 90/685/ETY toimintaohjelman täytäntöönpanosta Euroopan audiovisuaalisen teollisuuden kehityksen edistämiseksi (MEDIA) (1991—1995) (EYVL L 380, s. 37); MEDIA on lyhenne, joka muodostuu sanoista 'mesures pour encourager le développement de l'industrie audiovisuelle' (toimenpiteet audiovisuaalisen teollisuuden kehityksen edistämiseksi). Neuvosto toteaa tässä päätöksessään ensinnäkin, että Eurooppa-neuvosto pitää Euroopan audiovisuaalisen kapasiteetin vahvistamista erityisen tärkeänä (johdanto-osan ensimmäinen perustelukappale). Tämän jälkeen neuvosto täsmentää ottaneensa huomioon komission tiedonannon, jossa on liitteenä kaksi ehdotusta neuvoston päätökseksi toimintaohjelmasta audiovisuaalisen teollisuuden kehityksen edistämiseksi (MEDIA) 1991—1995 (KOM(90) 132 lopull., 4.5.1990, ei julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*, jäljempänä audiovisuaalisesta politiikasta annettu tiedonanto) (johdanto-osan kahdeksas perustelukappale). Lisäksi neuvosto korostaa, että Euroopan audiovisuaalisen teollisuuden olisi poistettava markkinoiden pirstoutuneisuus ja mukautettava kapea-alaisia ja kannattamattomia tuotanto- ja levitysrakenteitaan (johdanto-osan 14. perustelukappale), ja että tässä yhteydessä on suotavaa kiinnittää erityistä huomiota pieniin ja keskisuuriin yrityksiin (johdanto-osan 15. perustelukappale).

2 Päätöksen 90/685/ETY 2 artiklassa luetellaan MEDIA-ohjelman tavoitteet, jotka ovat seuraavat:

— myötävaikuttaa sellaisen suotuisan ympäristön luomiseen, jossa yhteisössä toimivat yritykset ovat liikkeellepanevana voimana muiden Euroopan maiden yritysten rinnalla,

— elvyttää ja vahvistaa eurooppalaisten audiovisuaalisten tuotteiden kilpailukykyistä tarjontakapasiteettia, ottaen erityisesti huomioon pienten ja keskisuurten yritysten osuus ja vaatimukset, kaikkien kyseisten tuotteiden alkuperäiseen luomiseen osallistuvien ammattilaisten oikeutetut edut sekä niiden Euroopan maiden tilanne, joilla on alhaisempi audiovisuaalinen tuotantokapasiteetti ja/tai suppea maantieteellinen alue ja kielialue,

— lisätä Euroopan sisäistä elokuvien ja audiovisuaalisten ohjelmien vaihdantaa ja hyödyntää mahdollisimman paljon erilaisia Euroopassa käytettäviä tai suunnitteilla olevia levityskeinoja, jotta sijoitukset olisivat kannattavampia, levitys laajempaa ja yleisvaikutus yhteiskuntaan suurempi,

— vahvistaa eurooppalaisten tuotanto- ja levitysyhtiöiden osuutta maailmanmarkkinoilla,

— edistää pääsyä uuteen, erityisesti eurooppalaiseen, viestintäteknologiaan sekä edistää sen käyttöä audiovisuaalisten teosten tuotannossa ja levityksessä,

— edistää audiovisuaalisella alalla sellaista yleistä lähestymistapaa, jossa otetaan huomioon sen eri alojen keskinäinen riippuvuus,

— varmistaa, että Euroopan tasolla toteutetut toimet ja kansallisella tasolla toteutetut toimet täydentävät toisiaan,

— myötävaikuttaa sellaisten olojen luomiseen, erityisesti kehittämällä yhteisön alueella toimivien audiovisuaalisen alan ammattilaisten kykyä taloudelliseen ja kaupalliseen johtamiseen yhdessä jäsenvaltioissa olevien laitosten kanssa, joissa alan yritykset pystyvät hyödyntämään parhaalla tavalla yhtenäismarkkinoiden laajuuden.

3 Lisäksi komissio totesi audiovisuaalisesta politiikasta annetussa tiedonannossaan (s. 9), että [EFDO] joka on Hampurissa (Saksa) rekisteröity yhdistys, 'edistää yhteislevitysverkostojen luomista suosimalla sellaisten yritysten välistä yhteistyötä, jotka aiemmin toimivat kukin erikseen kansallisella alueellaan'.

4 Päätöksen 90/685/ETY 7 artiklan 1 kohdassa säädetään, että komissio vastaa MEDIA-ohjelman täytäntöönpanosta. Päätöksen 90/685/ETY liitteessä I

olevan 1.1 kohdan mukaan yksi MEDIA-ohjelman toimeenpanon muoto on EFDOn toiminnan huomattava kehittäminen elokuvateattereissa esitettävien eurooppalaisten elokuvien poikkikansallisen levityksen edistämiseksi.

5 Tätä varten komissio on tehnyt EFDOn kanssa sopimuksia, jotka koskevat varojen jakamista MEDIA-ohjelmasta. Vuodelle 1994, joka on tässä asiassa merkityksellinen vuosi, tehdyn sopimuksen jäljennös on liitetty asiakirja-aineistoon (jäljempänä vuoden 1994 sopimus).

6 Kyseisen sopimuksen 3 artiklan 2 kohdassa viitataan sopimuksen liitteessä 3 esitettyihin yhteistyösääntöihin, jotka ovat olennainen osa sopimusta. Komissio on liittänyt myös nämä yhteistyösäännöt asiakirja-aineistoon. Niiden mukaan on ennakolta hankittava komission edustajien suostumus muun muassa silloin, kun on kyse MEDIA-ohjelman täytäntöönpanoon liittyvästä asiasta ja silloin, kun on kyse 'yleensäkin neuvotteluista, jotka saattavat vaikuttaa komission ja poliittisten päätöksentekijöiden ja/tai ammattijärjestöjen välisiin suhteisiin' (1 kohdan g alakohta).

7 EFDOn toiminnassa noudatetaan sen itsensä laatimia ohjesääntöjä, jotka komissio on hyväksynyt tarkemmin määrittelemättömällä tavalla. Näiden ohjesääntöjen 15.2.1994 päivätty versio on myös liitetty asiakirja-aineistoon. Ohjesääntöjen mukaan EFDO hallinnoi rahastoa, josta myönnetään elokuvien levittäjille korottomia lainoja, joiden suuruus on enintään 50 prosenttia elokuvan levityksestä aiheutuvista arvioiduista kustannuksista ja jotka maksetaan takaisin ainoastaan, jos elokuvasta saadut tulot peittävät arvioidut kustannukset siinä maassa, jota varten laina on myönnetty. Lainan tarkoituksena on vähentää elokuvien levitykseen liittyviä riskejä, ja sillä tuetaan sellaisten elokuvien esittämistä, joiden mahdollisuudet päästä elokuvateattereihin olisivat vähäiset ilman tällaista rahoitusta. Lainahakemuksia koskevat päätökset tekee EFDOn valintakomitea.

— —

12 Lopuksi ohjesääntöjen VI osaston 3 kohdan mukaan rahoitushakemus voidaan hylätä perusteluja esittämättä, jos EFDO saa suoraan tai välillisesti tietoonsa seikan, jonka perusteella voidaan epäillä, ettei lainaa makseta tai ettei sitä pystytä maksamaan asianmukaisesti takaisin.

13 Ensimmäinen kantaja DIR International Film Srl ja kolmas kantaja Union PN Srl ovat italialaisen Maniaci Sentimentali -elokuvan tuottajia ja toisena mainittu kantaja Nostradamus Enterprises Ltd on englantilais-saksalaisena yhteistuotantona toteutetun Nostradamus-elokuvan tuottaja. Neljäs kantaja United International Pictures BV (jäljempänä UIP) on Paramount Communications Inc:n (yhdysvaltalainen yhtiö), MCA Inc:n (japanilainen yhtiö) ja Metro-Goldwyn-Mayer Inc:n (ranskalainen yhtiö) yhteisyritys, jossa näillä yrityksillä oli kanteen nostamisen ajankohtana yhtä suuret omistusosuudet; UIP:n pääasiallisena toimintana on kokoillan elokuvien levitys kaikkialla maailmassa Yhdysvaltoja, Puerto Ricoa ja Kanadaa lukuun ottamatta. Viides kantaja United International Pictures AB (Ruotsi), kuudes kantaja United International Pictures APS (Tanska), seitsemäs kantaja United International Pictures A/S (Norja), kahdeksas kantaja United International Pictures EPE (Kreikka), yhdeksäs kantaja United International Pictures OY (Suomi) ja kymmenes kantaja United International Pictures y Cía SRC (Espanja) ovat UIP:n tytäryhtiöitä ja toimivat paikallisina levittäjinä kotivaltioissaan (jäljempänä tytäryhtiöt).

14 Elokuvan Maniaci Sentimentali tuottajien pyynnöstä UIP lähetti 28.7.1994 EFDOlle rahoitushakemuksen kyseisen elokuvan levittämiseksi Norjassa, Suomessa, Ruotsissa, Tanskassa, Kreikassa ja Espanjassa näissä maissa olevien tytäryhtiöidensä kautta (ja Portugalissa Filmes Lusomundo SARL:n kautta, joka ei ole sidossuhteessa UIP:hen).

15 Samana päivänä UIP teki elokuvan Nostradamus tuottajan pyynnöstä EFDOlle rahoitushakemuksen mainitun elokuvan levittämiseksi Norjassa, Suomessa, Ruotsissa ja Tanskassa näissä maissa olevien tytäryhtiöidensä kautta.

16 EFDOn ja komission välisestä kirjeenvaihdosta, joka on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen pyynnöstä liitetty asiakirja-aineistoon, käy ilmi, että komissio pyysi 7.9.1994 päivätyssä telekopiossaan, ettei EFDO tee päätöstä UIP:n tytäryhtiöiden rahoitushakemusten osalta ennen kuin komissio ratkaisee UIP:n hakemuksen poikkeusluvan uusimisesta. Samana päivänä päivätyssä telekopiossaan komissio pyysi uudelleen, ettei EFDO ratkaise kyseisenä päivänä näitä hakemuksia ja että se lykkää niiden käsittelemistä siihen saakka, kun komissio on tehnyt lopullisen päätöksen UIP:tä koskevasta asiasta, jota se parhaillaan käsitteli.

17 UIP:n tytäryhtiöt saivat 12.9.1994 telekopiona EFDOn kirjeet (jäljempänä riidanalaiset kirjeet), joissa todettiin, että EFDOn komitea oli lykännyt päätöksentekoa elokuvia Nostradamus ja Maniaci Sentimentali koskevien hakemusten osalta siihen saakka, kun Euroopan yhteisöjen komissio on tehnyt yleisen päätöksensä UIP:n asemasta Euroopassa. Edellä mainittu yleinen päätös tarkoitti asianosaisten mukaan päätöstä, joka komission oli määrä tehdä UIP:n hakemuksesta, joka koski EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan nojalla myönnetyn poikkeusluvan uusimista; poikkeuslupa koski kolmen omistajayhtiön välistä sopimusta yhteisyrityksen perustamisesta ja siihen liittyviä sopimuksia, jotka koskivat pääasiallisesti kokoillan viihde-elokuvien tuottamista ja levitystä. ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta 12 päivänä heinäkuuta 1989 tehdyllä komission päätöksellä 89/467/ETY (IV/30.566 — UIP) myönnetty poikkeuslupa oli voimassa 26.7.1993 saakka (EYVL L 226, s. 25).

18 Riidanalaiset kirjeet saatuaan neljä ensin mainittua kantajaa otti yhteyttä EFDOn sekä komission edustajiin ilmoittaakseen olevansa eri mieltä ja pyytääkseen tiettyjä tietoja ja asiakirjoja sekä sitä, että niiden hakemukset tutkitaan uudelleen. UIP:n edustajat ottivat yhteyttä myös komission jäseneen J. de Deus Piheiroon, joka on vastuussa muun muassa kulttuuriasioista, ja pyysivät tätä ryhtymään toimenpiteisiin, jotta hakemukset tutkittaisiin uudelleen. Kun UIP:n asianajajalle oli ilmoitettu siitä, että asia oli siirretty kilpailuasioista vastaavalle pääosastolle, tämä kirjoitti lisäksi kilpailuasioista vastaavalle komission jäsenelle K. Van Miertille pyytäen tältä joitakin tietoja. Van Miert korosti vastauksessaan, ettei UIP:lle perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan nojalla myönnetyn poikkeusluvan uusimista koskevan hakemuksen käsittelyn ja EFDOn tukien myöntämistä koskevan menettelyn välillä ollut mitään yhteyttä. Komissio on suullisessa käsittelyssä selittänyt,

että tämä Van Miertin toteamus tarkoitti ainoastaan sitä, ettei UIP voisi poikkeusluvan uusimista koskevan hakemuksensa perusteeksi missään tapauksessa vedota sellaiseen EFDOn päätökseen, jolla sille myönnettäisiin lainaa.

19 Koska nämä yhteydenotot eivät johtaneet toivottuun lopputulokseen, kantajat nostivat 16.11.1994 kanteen riidanalaisista kirjeistä.

20 'UIP:n vastustuksen seurauksena' EFDOn komitea tutki 5.12.1994 edellä mainitut rahoitushakemukset ja päätti hylätä ne. Tämä päätös (jäljempänä riidanalainen päätös) annettiin UIP:lle tiedoksi 10.1.1995 päivätyllä EFDOn kirjeellä.

21 EFDOn ja komission välisestä kirjeenvaihdosta, jonka komissio on liittänyt asiakirja-aineistoon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen pyynnöstä, käy ilmi, että komissio oli eräänä tarkemmin määrittelemättömänä ajankohtana ehdottanut, että EFDO hylkää kantajien hakemukset sillä perusteella, etteivät ne täyttäneet vaadittuja edellytyksiä, koska yhden levittäjäyhtiön eri tytäryhtiöt eivät olleet 'eri levittäjiä' EFDOn ohjesäännöissä tarkoitetulla tavalla.

22 EFDOn laatiman riidanalaisen päätöksen mukaan hakemukset hylättiin, koska 'Euroopan yhteisöjen komissio ei ollut vielä päättänyt UIP:n tulevasta asemasta Euroopassa. Koska EFDOn lainasopimukset perustuvat siihen, että tuettavia elokuvia esitetään elokuvateattereissa viiden vuoden ajan, oli mahdotonta tehdä muunlaista päätöstä vaikuttamatta UIP:n Euroopan yhteisöjen komissiota vastaan vireille panemaan oikeudenkäyntiin. Lisäksi EFDOn komitean mielestä UIP ei täysin täytä tässä kuvailtuja MEDIA-ohjelman tavoitteita, kun tavoitteena on: " — — edistää yhteis-

levitysverkostojen luomista suosimalla sellaisten yritysten välistä yhteistyötä, jotka aiemmin toimivat kukin erikseen kansallisella alueellaan" (toiminta-ohjelma Euroopan audiovisuaalisen teollisuuden kehityksen edistämiseksi [MEDIA] 1991—1995)'."

3 Silloiset kantajat nostivat 16.3.1995 kanteen, jossa ne vaativat riidanalaisen päätöksen kumoamista.

4 Kanteensa tueksi ne esittivät kolme kanneperustetta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Ensimmäisen kanneperusteen mukaan EFDOn ohjesäännöissä mainittuja valintaperusteita oli rikottu, koska kantajien mukaan niiden laina-hakemukset täyttivät täysin kaikki näissä ohjesäännöissä asetetut edellytykset eikä EFDOlla ollut sellaista harkintavaltaa, jonka nojalla se olisi voinut ne hylätä. Toisessa kanneperusteessa kantajat väittivät, että riidanalainen päätös oli ristiriidassa MEDIA-ohjelman perusajatuksen ja tavoitteiden kanssa, joten sillä rikottiin päätöstä 90/685/ETY. Niinpä se, ettei levittäjä voinut saada EFDOn tukea siitä syystä, ettei komissio ollut vielä päättänyt, uusitaanko EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan (josta on tullut EY 81 artiklan 3 kohta) nojalla myönnetty poikkeuslupa vai ei, heikensi mahdollisuuksia tehokkaasti levittää elokuvia Euroopassa. Kolmannessa kanneperusteessa kantajat väittivät, ettei riidanalaista päätöstä ollut riittävästi perusteltu. Ne nimittäin katsoivat, että EFDOn pyrkimys olla vaikuttamatta perustamissopimuksen 85 artiklaan liittyvään, UIP:n komissiota vastaan vireille panemaan oikeudenkäyntiin ja toteamus, jonka mukaan MEDIA-ohjelman tavoitteena oli yhteislevitysverkostojen luominen suosimalla sellaisten yritysten välistä yhteistyötä, jotka olivat aiemmin toimineet erikseen vain kansallisella alueella, eivät voineet olla EY:n perustamissopimuksen 190 artiklassa (josta on tullut EY 253 artikla) tarkoitettuja asianmukaisia, selkeitä ja asian kannalta merkityksellisiä perusteluja.

Valituksenalainen tuomio

5 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisessa tuomiossa määrännyt, että lausunnon antaminen asiassa T-369/94 raukeaa ja että asiassa T-85/95 nostettu kanne hylätään, ja se on velvoittanut kantajat korvaamaan kaikki oikeudenkäyntikulut.

6 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 52 ja 53 kohdassa ensinnäkin, että komissio vastaa MEDIA-ohjelmaan liittyviä rahoitushakemuksia koskevista EFDOn päätöksistä, koska päätöksen 90/685/ETY 7 artiklan 1 kohdan mukaan komissio on vastuussa MEDIA-ohjelman täytäntöönpanosta, ja toiseksi, että yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 9/56, Meroni vastaan korkea viranomainen, 13.6.1958 antaman tuomion (Kok. 1958, s. 9, 47; Kok. Ep. I, s. 21) mukaan ei voida hyväksyä sellaista toimivallan delegointia, jossa annetaan arviointivapaus, joka merkitsee laajaa harkintavaltaa, ja lopuksi, että komissio hyväksyi ennakolta jokaisen EFDOn päätöksen.

7 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tämän jälkeen valituksenalaisen tuomion 91 kohdassa todennut, että komissio ja EFDO eivät olleet ylittäneet harkintavaltansa rajoja katsoessaan, että elokuvien levitykseen yhteisön varoista myönnettävän rahoituksen oli edistettävä sellaisten levitysverkostojen luomista Eurooppaan, joita ei aikaisemmin ollut olemassa. Tästä syystä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 94 kohdassa katsonut, että niillä oli edellytyksenä rahoitukselle oikeus vaatia, että hakemukset rahoituksen saamiseksi elokuvien levitykseen MEDIA-ohjelman perusteella esittää vähintään kolme sellaista levittäjää, jotka eivät olleet aikaisemmin toimineet merkittävällä ja pysyvällä tavalla yhteistyössä.

8 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi vielä valituksenalaisen tuomion 100 kohdassa ohjesäännöissä asetettujen edellytysten täyttyvän elokuvan Nostradamus levityksen osalta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi kuitenkin 101 kohdassa, että vaikka komissio on tässä oikeudenkäynnissä vakuuttanut, ettei UIP:n osallisuus perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan

nojalla myönnetyn poikkeusluvan uusimista koskevaan menettelyyn sinänsä ollut syynä sille, että EFDO hylkäsi kyseiset hakemukset, vaan että hylkäämisen syynä oli se, että UIP:n epävarman aseman vuoksi oli jossain määrin kyseenalaista, olisivatko UIP:n tytäryhtiöt pystyneet tarvittaessa suorittamaan takaisinmaksun, ja se katsoi, että nimenomaan UIP:n ja sen tytäryhtiöiden epävarma asema, joka aiheutui perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan nojalla vireillä olevasta menettelystä, oli syynä lainahakemusten hylkäämiselle.

9 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi lopuksi valituksenalaisen tuomion 122 kohdassa, että riidanalaisen päätöksen perusteluja oli pidettävä riittävinä.

Valitus

10 Valittajat esittävät valituksensa tueksi kolme perustetta.

11 Ensinnäkin ne katsovat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan, että komissiolla oli harkintavaltaa arvioida sitä, täyttivätkö EFDOlle osoitetut rahoitushakemukset vaaditut edellytykset.

12 Toiseksi ne toteavat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on rikkonut EY:n perustamissopimuksen 173 artiklaa (josta on muutettuna tullut EY 230 artikla) ja perustamissopimuksen 190 artiklaa, koska perustellessaan päätöstään Nostradamus-elokuvan rahoituksen osalta se on korvannut komission arvioinnin omallaan.

13 Kolmanneksi ne väittävät, että joka tapauksessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustelu, jonka mukaan mahdollisesti kilpailusääntöjen vastaiset yritysrakenteet, jotka eivät olleet saaneet poikkeuslupaa ja jotka olivat oikeudellisessa suhteessa "epävarmassa" ja "erittäin tukalassa" vaiheessa, minkä vuoksi niille ei voitu myöntää rahoitustukea, on vastoin 6 päivänä helmikuuta 1962 annettua neuvoston asetusta N:o 17 (perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus; EYVL 1962, 13, s. 204).

14 Komissio vaatii yhteisöjen tuomioistuinta hylkäämään valituksen perusteettomana.

Ensimmäinen valitusperuste

15 Valittajat huomauttavat ensiksi, että valituksenalaisen tuomion 82 kohdassa todetaan seuraavaa: "On kiistatonta, että komissio on hyväksynyt EFDOn ohjesäännöt päätöksen 90/685/ETY soveltamisalaan kuuluvan MEDIA-ohjelman täytäntöönpanon yhteydessä. Kun otetaan huomioon näiden ohjesääntöjen asema MEDIA-ohjelmaa koskevassa järjestelmässä ja se, että komissio, joka vetoaa näihin sääntöihin riidanalaisen päätöksen perusteena, pitää niitä sitovina oikeuslähteinä mainitun ohjelman täytäntöönpanossa, EFDOn ohjesäännöt samoin kuin päätös 90/685/ETY ovat oikeussääntöjä, joiden noudattaminen yhteisöjen tuomioistuinten on varmistettava."

16 Valittajien mukaan näissä ohjesäännöissä luetellaan tyhjentävästi EFDOn rahoituksen myöntämisedellytykset ja määrätään, että tavallisesti vaaditut edellytykset täyttävät rahoitushakemukset voidaan hylätä ainoastaan, jos EFDO saa suoraan tai välillisesti tietoonsa seikan, jonka perusteella voidaan epäillä, ettei lainaa makseta tai ettei sitä pystytä maksamaan asianmukaisesti takaisin.

17 Tästä syystä valittajat toteavat, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voinut yhtäältä katsoa, että komissiolla oli harkintavalta, jonka nojalla se voi päättää EFDOn rahoituksen myöntämisedellytyksenä olevan, että hakemusten piti olla vähintään kolmen sellaisen levittäjän esittämät, jotka eivät olleet aikaisemmin toimineet merkittävällä ja pysyvällä tavalla yhteistyössä, koska ohjesäännöissä ei määrätty tällaisesta edellytyksestä, ja ettei se toisaalta voinut hylätä kilpailusääntöjen kanssa yhteensoveltumattomien yritysrakenteiden tekemiä vaaditut edellytykset täyttäviä hakemuksia.

18 Komissio toteaa, että ensimmäinen valitusperuste jakautuu kahteen osaan.

19 Komissio väittää, että valittajat arvostelevat mitään perusteluja esittämättä ensimmäisen valitusperusteen ensimmäisessä osassa edellytystä, jonka mukaan hakemuksen on oltava kolmen sellaisen levittäjän tekemä, jotka eivät aikaisemmin ole toimineet merkittävällä ja pysyvällä tavalla yhteistyössä.

20 Toisesta osasta komissio väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on perustanut päätöksensä siihen MEDIA-ohjelman keskeiseen tavoitteeseen, jonka mukaan voimakkaan audiovisuaalisen teollisuuden kehitystä on edesautettava, kun se on päättänyt hylätä kilpailusääntöjen kanssa mahdollisesti yhteensoveltumattomien yritysrakenteiden rahoitushakemukset.

21 Komissio muistuttaa lisäksi yhteisöjen tuomioistuimen jo katsoneen, että komission on yhteisön oikeuden määräystä soveltaessaan pidettävä huoli siitä, että perustamissopimuksen muita määräyksiä sovelletaan asianmukaisesti (asia C-225/91, Matra v. komissio, tuomio 15.6.1993, Kok. 1993, s. I-3203, 41 ja

42 kohta). Rahoituksen myöntäminen UIP:n tytäryhtiöille ei tietenkään olisi oikeudellisesti estänyt tekemästä myöhemmin kielteistä päätöstä kolmen omistajayhtiön perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan mukaisesti tekemästä poikkeuslupahakemuksesta, joka koski niiden välistä sopimusta yhteisyrityksen perustamisesta. Komission pitää kuitenkin lähtökohtaisesti voida välttää epäjohdonmukaisuuksia, joita saattaa esiintyä, kun yhteisön oikeuden eri määräyksiä ja säännöksiä pannaan täytäntöön.

22 EFDOn rahoituksen myöntämisedellytysten soveltamisen osalta on ensinnäkin todettava, ettei se, että tällaisia edellytyksiä on olemassa ja että komissio on ne hyväksynyt, sinänsä riitä kokonaan sulkemaan pois sen harkintavaltaa asiassa.

23 On tarkistettava, oliko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätelmä kyseisten edellytysten sanamuoto huomioon ottaen lainmukainen, kun se katsoi, että komissiolla oli harkintavaltaa, jonka nojalla se saattoi vaatia, että EFDOn rahoituksen myöntämistä koskevien hakemusten oli oltava vähintään kolmen sellaisen levittäjän esittämät, jotka eivät aikaisemmin olleet toimineet merkittävällä ja pysyvällä tavalla yhteistyössä.

24 Tältä osin on ensiksi todettava, että ohjesääntöjen III osaston 1 kohdan a alakohdassa, sellaisena kuin se oli voimassa tosiseikkojen tapahtuma-aikana, edellytettiin, että vähintään kolmen eri levittäjän, jotka ovat vähintään kolmesta eri Euroopan unionin jäsenvaltiosta tai valtioista, joiden kanssa on tehty yhteistyösopimus, on sovittava elokuvan esittämisestä elokuvateattereissa ja että niiden on toimitettava hakemuksensa samaan määräpäivään mennessä.

25 On todettava, ettei näissä ohjesäännöissä millään tavoin määritellä "eri levittäjien" käsitettä.

26 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että niiden termien merkityssisältö ja ulottuvuus, joita ei ole määritelty yhteisön oikeudessa, on määriteltävä ottaen huomioon niiden yleiset käyttöyhteydet ja merkitys yleiskielessä (ks. muun muassa asia 349/85, Tanska v. komissio, tuomio 27.1.1988, Kok. 1988, s. 169, 9 kohta).

27 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tästä syystä perustellusti katsonut, että komissio sai tulkita ja soveltaa kolmea eri levittäjää koskevaa edellytystä lähtökohtanaan MEDIA-ohjelman tavoitteet, jotka ilmenevät audiovisuaalipolitiikkaa koskevasta komission tiedonannosta ja päätöksestä 90/685/ETY ja jotka on mainittu valituksenalaisen tuomion 86—93 kohdassa, ja näin ollen vaatia rahoituksen ehtona, että elokuvien levitystä koskevien rahoitushakemusten oli oltava vähintään kolmen sellaisen levittäjän esittämät, jotka eivät aikaisemmin olleet toimineet merkittävällä ja pysyvällä tavalla yhteistyössä, jotta näiden hakemusten olisi voitu katsoa täyttävän vaaditut edellytykset.

28 Kilpailusääntöjen kanssa mahdollisesti yhteensoveltumattomien yritysrakenteiden tekemien rahoitushakemusten hylkäämisvallan osalta on syytä todeta, että, toisin kuin valittajat väittävät, ohjesäännöissä ei rajoiteta oikeutta hylätä vaaditut edellytykset täyttävää hakemusta ainoastaan siihen tilanteeseen, jossa EFDO saa suoraan tai välillisesti tietoonsa seikan, jonka perusteella voidaan epäillä, ettei lainaa makseta tai ettei sitä pystytä maksamaan asianmukaisesti takaisin. Ohjesääntöjen VI osaston 3 kohdassa näet määrätään ainoastaan, että EFDO voi tällaisessa tilanteessa hylätä sille tehdyn rahoitushakemuksen perusteluja esittämättä.

29 Lisäksi, kuten komissio on perustellusti todennut, yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, ettei komissio johdonmukaisuussyistä voi EY:n perustamissopimuksen 93 artiklassa (josta on tullut EY 88 artikla) määrätyn menettelyn päätteeksi hyväksyä valtiontukea tarkistamatta, rikkooko tuensaaja EY:n perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklaa (josta on tullut EY 82 artikla) (ks. mm. em. asia Matra v. komissio, tuomion 42 kohta).

30 Samat johdonmukaisuutta koskevat säännöt edellyttävät, ettei yhteisön tukea myönnetä yhteisyritykselle tutkimatta sen yhteensoveltuvuutta perustamissopimuksen 85 artiklan kanssa.

31 Edellä esitetystä seuraa, että ensimmäinen valitusperuste on hylättävä perusteettomana.

Toinen valitusperuste

32 Valittajat toteavat, että katsoessaan, ettei UIP:tä eikä sen tytäryhtiöitä voitu pitää sellaisina yritysrakenteina, joille olisi voitu myöntää EFDOn rahoitusta, mutta että tämä ei johtunut niiden mahdollisesta epävarmasta lainojen takaisinmaksukyvystä vaan siitä, että niiden oikeudellinen tilanne oli tuolloin täysin epävarma, sillä perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan vastaisen sopimuksen hyväksyminen edellytti poikkeuslupapäätöstä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on korvannut perustelut tavalla, jolla se ei voi menetellä perustamissopimuksen 173 artiklan nojalla nostettua kannetta käsitellessään.

33 Valittajat toteavat myös yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenevän, että perustamissopimuksen 190 artiklassa komissiolle asetettu velvollisuus perustella päätöksensä ei ole pelkkä muodollisuus, vaan sillä pyritään antamaan asianosaisille mahdollisuus puolustaa oikeuksiaan, yhteisöjen tuomioistuimelle mahdollisuus valvoa päätöksen laillisuutta ja jäsenvaltioille sekä kaikille niille niiden kansalaisille, joita asia koskee, mahdollisuus saada tieto niistä edellytyksistä, joilla komissio on soveltanut perustamissopimusta (asia 24/62, Saksa v. komissio, tuomio 4.7.1963, Kok. 1963, s. 129, 143 kohta).

34 Toimenpiteen adressaatin mahdollisuudella määrittää ne edellytykset, joilla komissio on soveltanut perustamissopimusta, ei enää olisi merkitystä, ja tämän adressaatin puolustautumisoikeudet vaarantuisivat, jos yhteisöjen tuomioistuimella olisi mahdollisuus vahvistaa edellytykset uudella tavalla.

35 Komissio katsoo puolestaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei suinkaan ole korvannut perusteluja, vaan se on ainoastaan tulkinnut riidanalaista päätöstä, eikä se näin ollen ole millään tavoin rikkonut perustamissopimuksen 173 artiklaa.

36 Perustamissopimuksen 190 artiklan rikkomista koskevan väitteen osalta komissio toteaa, että valittajat ovat toistuvasti kiistäneet riidanalaista päätöstä koskevan komission tulkinnan, joten ne eivät voi väittää nojautuneensa tulkintaan, joka on sittemmin osoittautunut pätemättömäksi.

37 Toissijaisesti ja siltä varalta, että yhteisöjen tuomioistuin katsoisi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen korvatessaan omalla tulkinnallaan riidanalaisesta päätöksestä ilmenevän tulkinnan, komissio väittää, että riidanalaista päätöstä on tulkittava siten kuin komissio on esittänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käydyssä oikeudenkäynnissä.

38 Tältä osin on syytä muistuttaa, että valvoessaan perustamissopimuksen 173 artiklassa tarkoitetuin tavoin päätöksen laillisuutta yhteisöjen tuomioistuimella ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on toimivalta ratkaista toimivallan puuttumiseen, olennaisten menettelymääräysten rikkomiseen, perustamissopimuksen tai sen soveltamista koskevan minkä tahansa oikeussäännön rikkomiseen taikka harkintavallan väärinkäyttöön liittyvät kanteet. EY:n perustamissopimuksen 174 artiklassa (josta on tullut EY 231 artikla) määrätään, että jos kanne on aiheellinen, riidanalainen toimenpide kumotaan. Yhteisöjen tuomioistuin ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin eivät siis missään tapauksessa voi korvata riidanalaisen toimenpiteen toteuttajan perusteluja omillaan.

39 Nyt esillä olevassa asiassa on todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 105 kohdassa katsonut seuraavaa: "Elokuvan Nostradamus levitystä koskevat UIP:n ja sen tytäryhtiöiden hakemukset voitiin hylätä sillä perusteella, että UIP:n ja sen tytäryhtiöiden oikeudellinen asema oli epävarma niin kauan kuin komissio ei ollut päättänyt, uusiiko se UIP:lle perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan nojalla myönnetyn poikkeusluvan. Erityisesti on todettava, että komissiolla ja EFDOlla oli oikeus harkintavaltaansa käyttäen katsoa, että juuri tämän epävarman tilanteen takia näitä yhtiöitä ei voitu pitää tuettavina yritysrakenteina, vaikka ne olisivat tarjonneet vakuuden haettujen lainojen takaisinmaksusta myös sen tapauksen varalta, että poikkeuslupaa ei uusittaisi."

40 Valituksenalaisen tuomion 79 kohdasta ilmenee muun muassa komission todenneen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa vireillä olleen oikeudenkäynnin aikana, että "EFDO ei siis hylännyt hakemuksia pelkästään sen vuoksi, että UIP oli osallisena perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan nojalla myönnetyn poikkeusluvan uusimista koskevassa menettelyssä".

41 Komission mukaan riidanalaisessa päätöksessä olevaa viittausta UIP:n epävarmaan asemaan Euroopassa oli tarkasteltava suhteessa sen kykyyn maksaa takaisin EFDOn myöntämät lainat. Valituksenalaisen tuomion 79 kohdasta ilmenee komission perustelleen rahoituksen epäämistä sillä, että "koska EFDOn laina olisi myönnetty yksinomaan UIP:n tytäryhtiöille eikä niiden omistajayhtiöille, oli jossain määrin epävarmaa, olisivatko tytäryhtiöt pystyneet tarvittaessa maksamaan lainat takaisin".

42 Vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin saattaakin kumoamiskannetta käsitellessään päätyä tulkitsemaan riidanalaisen toimenpiteen perusteluja eri tavoin kuin toimenpiteen toteuttaja ja joissakin tilanteissa jopa hylkäämään viimeksi mainitun esittämät nimenomaiset perustelut, se ei kuitenkaan voi menetellä tällä tavoin, jollei se ole aineellisesti perusteltua.

43 Nyt esillä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on antamansa tuomion 101 kohdassa perustellut näkemystään lainaten riidanalaista päätöstä ja todennut, että "hakemusten hylkäämisen pääasiallinen syy oli kuitenkin se, ettei komissio ollut vielä 'päättänyt UIP:n tulevasta asemasta Euroopassa — — [ja että] oli mahdotonta tehdä muunlaista päätöstä vaikuttamatta [poikkeuslupa]-menettelyyn'".

44 Tämä lainaus on kuitenkin epätarkka.

45 Riidanalaisessa päätöksessä todetaan, että " — — the Committee of EFDO turned down the applications of UIP for the films Maniaci Sentimentali and Nostradamus as it has not yet been decided by the Commission of the European Union what UIP's status will be in Europe in the future. Since EFDO's loan contracts are based on a five year period of theatrical release for the supported films, no other decision could be made in order not to interfere with the legal proceedings instituted by UIP against the Commission of the European Union".

46 Riidanalaisessa päätöksessä ei siis millään tavoin nimenomaisesti viitattu poikkeuslupamenettelyyn, vaan sitä vastoin UIP:n komissiota vastaan vireille panemiin oikeudenkäynteihin. Asiakirjoista ilmenee, että UIP ja sen tytäryhtiöt olivat 16.11.1994 nostaneet kanteet riidanalaisista kirjeistä, joilla EFDO oli ilmoittanut niille lykänneensä päätöksen tekemistä niiden esittämästä elokuvia Nostradamus ja Maniaci Sentimentali koskevasta hakemuksesta.

47 Näin ollen riidanalaisessa päätöksessä mainitulla vaikuttamisvaaralla ei viitattu poikkeuslupamenettelyyn, vaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa vireillä oleviin kumoamista koskeviin oikeudenkäynteihin.

48 Näin ollen on todettava, että riidanalaisen päätöksen sisältöä on muutettu. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tämän muuttamisen johdosta voinut hylätä komission esittämän tulkinnan, jossa painotettiin UIP:n epävarman aseman Euroopassa olevan yhteydessä siihen riskiin, ettei lainoja pystyttäisi maksamaan takaisin, vaikka tämä tulkinta sopi yhteen sen logiikan kanssa, joka ilmenee ohjesääntöjen VI osaston 3 kohdasta, jossa — kuten valituksenalaisen tuomion 12 kohdasta ilmenee — määrätään, että hakemukset voidaan hylätä [erityisiä] perusteluja esittämättä, jos EFDO saa suoraan tai välillisesti tietoonsa seikan, jonka perusteella voidaan epäillä, ettei lainaa makseta tai ettei sitä pystytä maksamaan asianmukaisesti takaisin.

49 Edellä esitetystä seuraa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen korvatessaan riidanalaisen päätöksen perustelut omillaan. Tästä syystä on katsottava, että toinen valitusperuste on perusteltu, minkä vuoksi valituksenalainen tuomio on kumottava.

Asian palauttaminen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen

50 EY:n tuomioistuimen perussäännön 54 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään, että jos muutoksenhaku todetaan aiheelliseksi, yhteisön tuomioistuin kumoaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksen. Tällöin se voi joko ratkaista asian lopullisesti itse, jos asia on ratkaisukelpoinen, tai palauttaa sen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaistavaksi. Nyt esillä olevassa asiassa on syytä todeta, ettei yhteisöjen tuomioistuimen käytettävissä ole sellaisia tietoja, joiden perusteella se voisi arvioida, oliko olemassa vaara, että elokuvan Nostradamus levitykseen myönnettävää EFDOn lainaa ei olisi pystytty maksamaan takaisin. Koska asia ei ole ratkaisukelpoinen, se on palautettava ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Kumotaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa T-369/94 ja T-85/95, DIR International Film ym. vastaan komissio, 19.2.1998 antaman tuomion tuomiolauselman 2 ja 3 kohta.**

2) **Asia palautetaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen.**

3) **Oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.**

Schintgen Hirsch Ragnemalm

Julistettiin Luxemburgissa 27 päivänä tammikuuta 2000.

R. Grass
kirjaaja

J. C. Moitinho de Almeida
kuudennen jaosto puheenjohtaja